

Kronik Hastalıklarda Beklenen Stigma Ölçeği??

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Kronik Hastalıklarda Beklenen Stigma Ölçeği??*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=25134>

Özet

Kronik Hastalıklarda Beklenen Stigma Ölçeği (KHBBSÖ), bireylerin sahip oldukları **Kronik Hastalık** nedeniyle toplum tarafından dışlanma, damgalanma veya olumsuz yargılanma beklentilerini ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Bu **Ölçek**, Ece Tünerir tarafından 2019 yılında yürütülen Tıpta Uzmanlık Tezi kapsamında Türk kültürüne uyarlanmış ve geliştirilmiştir. Uyarılma çalışmasının temel amacı, kronik bir rahatsızlığa sahip olan bireylerin yaşadıkları veya bekledikleri **Stigma** algısının geçerli ve güvenilir bir şekilde değerlendirilebilecek bir enstrümanla Türkçe literatüre kazandırılmasıdır.

Beklenen **Stigma**, bireyin henüz bir ayrımcılık deneyimi yaşamamış olsa bile, hastalığı nedeniyle gelecekte olumsuz tepkilerle karşılaşma korkusunu veya beklentisini ifade eder. KHBBSÖ, bu beklentinin düzeyini belirleyerek, kronik hastalık yönetimi ve psikososyal destek stratejilerinin geliştirilmesine önemli katkılar sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Kronik Hastalık, Beklenen Stigma, Damgalanma, Psikometrik Ölçek, Uyarılma, Geçerlik, Güvenirlilik.

Yazarlar

Ece Tünerir

Amaç

Ölçeğin temel amacı, **Kronik Hastalık** tanısı almış bireylerin, hastalıklarının yol açabileceği sosyal dışlanma, ayrımcılık ve olumsuz değerlendirmeler karşısındaki beklenti ve kaygı düzeylerini saptamaktır. Bu ölçüm, hastaların psikolojik iyi olmaları üzerindeki damgalanma tehdidinin etkisini anlamak için kritik öneme sahiptir.

Türkçe uyarılma çalışması, orijinal ölçeğin yapısal bütünlüğünü ve ölçüm özelliklerini koruyarak, Türkiye'deki klinik ve araştırma ortamlarında kullanılabilecek kültürel olarak uygun bir araç sunmayı hedeflemiştir. Bu sayede, sağlık profesyonelleri ve araştırmacılar, hastaların **Stigma** ile başa çıkma ihtiyaçlarını daha doğru tespit edebilmektedir.

Yapı

Kronik Hastalıklarda Beklenen Stigma Ölçeği, psikolojideki **Stigma** teorisine dayanmaktadır. Ölçülen temel yapı, "Beklenen Stigma"dır. Bu yapı, bireyin kronik rahatsızlığı (örneğin diyabet, kalp hastalığı, romatizmal hastalıklar vb.) nedeniyle gelecekteki sosyal etkileşimlerde

alaylanma, alay edilme veya haksız muamele görme ihtimaline dair tahmini bilişsel ve duygusal beklentileri içerir.

Beklenen **Stigma**, bireyin sosyal geri çekilmesine, tedaviye uyumunun azalmasına ve genel yaşam kalitesinin düşmesine neden olabilen önemli bir psikososyal stres faktörüdür. Ölçek, bu beklentinin farklı boyutları (örneğin, iş hayatında, sosyal çevrede veya aile içinde beklenen damgalanma) ele alarak kapsamlı bir değerlendirme sunmayı amaçlar.

Geçerlik

Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışmasında (Tünerir, 2019), yapısal **Geçerlik** çalışmaları yürütülmüştür. Yapı geçerliliğinin incelenmesi genellikle Açıklayıcı ve Doğrulayıcı Faktör Analizleri (AFA ve DFA) araçlarıyla gerçekleştirilir. Bu analizler, ölçeğin maddelerinin teorik olarak öngörülen faktör yapısını Türk örnekleminde de sürdürdüğünü göstermeyi amaçlamıştır.

Ayrıca, ölçeğin diğer ilgili psikolojik yapılarla (örneğin kaygı, depresyon, yaşam kalitesi) olan ilişkilerini incelemek üzere ölçüt bağlantılı **Geçerlik** çalışmaları da yapılmış olabilir. Geçerlik katsayıları ve faktör yükleri gibi spesifik sonuçlar, Sağlık Bilimleri Üniversitesi'nde sunulan Tıp Uzmanlık Tezi'nde detaylı olarak yer almaktadır.

Güvenirlilik

Türkçe uyarlama çalışması kapsamında ölçeğin iç tutarlılık **Güvenirlilik** katsayıları hesaplanmıştır. İç tutarlılık, ölçek maddelerinin aynı yapıyı ne kadar tutarlı bir şekilde ölçtüğünü gösteren Cronbach Alfa katsayısı ile değerlendirilir.

Yüksek Alfa katsayıları, ölçeğin maddelerinin homojen olduğunu ve ölçülen yapıların tutarlı olduğunu işaret eder. Ek olarak, zaman içinde ölçümün istikrarını değerlendirmek amacıyla test-tekrar test **Güvenirlilik** yönteminin de kullanıldığı varsayılmaktadır. Bu güvenirlilik analizlerinin sonuçları, ölçeğin Türk popülasyonunda kronik hastalıklarda beklenen stigmatı istikrarlı bir şekilde ölçebilme yeteneğini desteklemektedir.

Faktör Analizi

Kronik Hastalıklarda Beklenen Stigma Ölçeği'nin Türkçe formunun yapı geçerliliğini incelemek üzere faktör analizleri uygulanmıştır. Bu süreçte, orijinal ölçeğin çok boyutlu yapısını Türk kültürüne uygun olup olmadığını test edilmiştir.

Genellikle, Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ile madde havuzu optimize edilmekte, ardından Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ile elde edilen faktör yapısının kabul edilebilir uyum indekslerine sahip olup olmadığını kontrol edilmektedir. Bu analizler sonucunda ölçeğin nihai

madde sayısı ve faktör yapısı belirlenmiştir.

Araç

Test Type: Uyarılama (Ölçek)

Format: Genellikle 4 veya 5'li Likert tipi derecelendirme formatı kullanılmaktadır (Örneğin: "Kesinlikle Katılmıyorum"dan "Kesinlikle Katılıyorum"a).

Language Available: Türkçe

Population Group: Kronik Hastalık tanısı almış yetişkin bireyler.

Age Group: Yetişkinler (18 yaş ve üstü).

Population Details: Türkiye'deki çeşitli kronik hastalığa sahip hasta grupları üzerinde geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılmıştır.

Test Methodology: Öz Bildirim Ölçek Formu.

Anahtar Kelimeler

Beklenti, Damgalanma Korkusu, Sosyal Dışlanma, Psikososyal Stres, Kronik Hastalık Yönetimi, Tez Uzmanlık Tezi, Ece Tünerir.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor

Affiliation Email addresses: Bilinmiyor

Correspondence Address: Sağlık Bilimleri Üniversitesi (Uyarılama çalışması yapıldığı kurum)

İzinler, Ücret ve Test Yolu

Ölçeğin Türkçe uyarılama çalışması 2019 yılında tamamlanmıştır. Uygulama ve kullanım izinleri için sorumlu yazar Ece Tünerir veya Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ulusal Tez Merkezi ile iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Ölçeğin orijinal halinin telif hakları ve kullanım ücretleri, orijinal geliştiricinin politikalarına bağlıdır. Türkçe uyarılama tezi, Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi üzerinden erişime açılmıştır.

Ölçeğin orijinal PDF belgesi aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: [kronik-hastaliklarda-beklenen-stigma-olcegi-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Tünerir, E. (2019). *Kronik hastalıklarda beklenen stigma ölçeğinin Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışması* (Tıp Uzmanlık Tezi). Sağlık Bilimleri Üniversitesi, İstanbul.

YÖK Ulusal Tez Merkezi Erişimi: tez.yok.gov.tr

Kronik Hastalıklarda Beklenen Stigma Ölçeği Maddeleri

IMPORTANT: The original scale items were not provided in the source content. To obtain the specific items, researchers should refer directly to the full text of the referenced Tıp Uzmanlık Tezi (Tünerir, 2019) accessible via the YÖK National Thesis Center link provided in the references.